

Nyter hagen året rundt

VARIG BEPLANTING I forgrunnen av trappa vokser europabartind (*Taxus baccata*) 'Fastigiata', buksbom, tofarget eføy, laurbærkrossved (*Viburnum tinus*), som i milde vintré blomstrer og dufter fra des. til feb. og japanstarr (*Carex morrowi*) 'Ice Dance'. I trinnene vokser krypmispel (*Cotoneaster dammeri*) 'Skogholm'.

En hage er ikke så forskjellig fra sjelslivet vårt. Skal den leve, må den være i vekst, sier Anneli Rose Bengtson, en hagetegner som hjelper andre med å få den hagen som passer for dem.

TEKST ANNE-LINE HENRIKSEN FOTO EVA KYLLAND

Hage
i sone
H2

Anneli har glede av hagen sin hele året. Men hun er særlig glad i vinteren, perioden for hvile. – Høst og vinter er jeg mest i min egen hage. I sommerhalvåret er jeg i alle andres, sier Anneli Rose Bengtson, som tegner hager for kunder over hele Sør-Norge.

Annelis hage i Budalen utenfor Arendal er ikke stor, men har nesten femti steder å sitte. For når hun har åpen hage i mai, kommer mange. De vandrer mellom de forskjellige hagerommene og hører Anneli fortelle om blomster, planter, busker og trær. Det viktigste i hagen er å luke bort stress. Fordi stress er verre enn ugress.

– I hagen finner jeg alltid ro, uansett hvor mye som skal gjøres. En hage gjør noe med oss, uansett om den er liten eller stor. Bare tenk på lyden av vann som sildrer, fuglesang, vindsus i trærne, planter som lyser og dufter. Humler som surrer i lavendelen. Eller snøfnugg som daler en stille dag i januar, sier hun.

Hagetegner av kjærlighet

Anneli ble hagetegner av reinspikka kjærlighet til naturen og alt som gror, flyr, svømmer eller kryper. Opprinnelig er hun teknisk tegner og litt snekker. En barnehagen har hun startet og driftet i 12 år.

Selv om Anneli nå jobber mest med andres hager, tar hun godt vare på sin egen.

– Jeg føler også at hagen tar vare på meg. Her kan jeg komme, uansett sinnsstemning, og finne ro.

Hun viser rundt og forteller. Om trær og planter

NYTER En av mange sitteplasser i hagen til Anneli.

«Hagen skal jo være et sted der vi føler oss hjemme, finner hvile og opplever skjønnhet og glede»

som trives i skyggen og om blomster som må ha sol. Om hvordan hagen har utviklet seg gjennom 25 år og fortsatt er i forandring. Som livet selv.

Skaper hageglede

Anneli er glad for at stadig flere søker hjelp til å skape ønskehagen. Men noen møter henne med prestasjonsangst.

– Unødvendig, sier hun.

– Jeg ser jo bare muligheter! Når jeg kommer inn i en hage lar jeg hagen snakke til meg. Tar inn stemningen og stedets energi, lys og skygge. En hage forteller masse hvis du lytter. Alle hager har en sjel, den må bare graves fram.

– Hvordan finner du den?

– Jeg møter menneskene i hagen deres. På papiret samles drømmer og ideer til en hageplan, forteller hun.

Anneli ser på hagen som en forlengelse av hjemmet, et uterom å hente nye krefter i. Et sted å komme tilbake til som gir oss mening og minner oss om røttene våre. Og enten du bor med balkongpotter i en byleilighet, i

et nytt byggefelt, på en naturtomt eller i et villniss av en gammel hage, kan du skape en grønn flekk som du trives i.

– De fleste får det bedre i kropp og sjel av å være utendørs. Drivkraften for å jobbe med andres hager er å åpne nye rom i livene deres. Hage er mer enn pynt: Det er frihet. Og opplevelse.

Magisk stemning

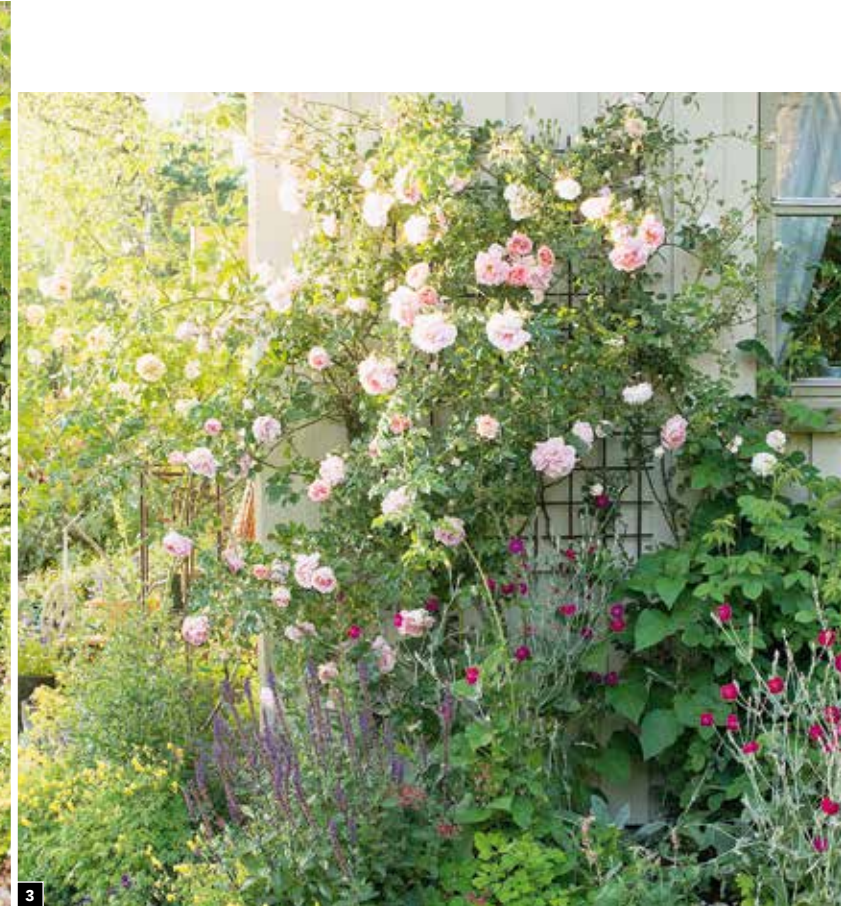
Katten Onkel Oscar kommer spaserende under den blodrøde sibirkornellen som danner en inngangsport til hagen. På den ene siden av stien vokser pyntegresset 'Flamingo' ved siden av elefantgress.

– Det første vi gjorde da vi flyttet hit, var å skape rom i hagen. Inngangen ble markert med tresviller som jeg fikk av en onkel som jobbet i Televerket. En del av hagen er omgitt av en bøkehekk, et fantastisk «gjerde» som går fra lysegrønt om våren til mørk grønn om sommeren, gul om høsten og sakte over til kobber og brunt som en kontrast til den hvite vinteren.

Mens vi vandrer rundt i hagen, forteller hun om

1 Annelis visjon er å luke bort stresset i hagen først. Det er mer plagsomt enn ugress. 2 Rustne kar og potter med fjellmarikåpe (*Alchemilla alpina*), vingefrøstjerne (*Thalictrum delavayi*) og flere sorter alunrot (*Heuchera*) 'Can Can', 'Caramel' og 'Palace Purple'. 3 Roser: 'Norwich Salmon', 'New Dawn' og 'Alchemist'. Stauder: Steppesalvie (*Salvia nemorosa*), gul lerkespore (*Pseudofumaria lutea*), fløyelsblad (*Lychnis coronaria*), orange anisop (*Agastache*) 'Tangerine Dream'. 4 Rose uten navn i tønna. Hvitblomstrede oregano, rosenrot (*Rhodiola rosea*) i krukke på stolen. I bakgrunnen: Svarthyll, syrin, og vingefrøstjerne. 5 Strandkatttehale (*Lythrum salicaria*) er en magnet for humlene. 6 Hengende hjertetre (*Cercidiphyllum japonicum* f. *pendulum*), bladlilje (*Hosta*) 'Big Daddy', hasselurt (*Asarum europaeum*), gullydne (*Azorella trifurcata*) 'Elliot's Var', silkekinagras (*Miscanthus sinensis*) og fotadiantum (*Adiantum pedatum*) 'Venushår'. 7 Frøplanter av vingefrøstjerne i vakre leirpotter. 8 Rosen 'Peace' sammen med fløyelsblad (*Lychnis coronaria*).

**MEDELS-
FORDEL** Anneli er en av de mange dyktige hageplanleggere og hagedesignere over hele landet som inngår i Hageselskapet hageplanleggingstilbud. Som medlem får du rabatt på planlegging av din hage. Les mer om tilbudet på hageselskapet.no under medlemsfordeler. Se også vår nye spalte, Hagedesign, der spørsmål fra en av leserne besvares av vår hagedesigner, side 38.

sine ni furutrær, om trær som filtrerer lyset og gjør stemningen magisk. Om mosen hun er så glad i, gauksyre, pors, alunrot med sitt vakre bladverk, bladliljer (*Hosta*) som tåler det meste, og som går fra grønt til gult på tre dager om høsten. Hun kjenner navnene på alle sine venner og omtaler dem med ømhet, enten det er vekster eller fugler.

I Annelis hagedam lever rumpetroll, en frosk som vekker, padder, salamandere og store øyestikkere. Over vannet henger et hjertetre omgitt av bladliljer (*Hosta*) og hasselurt (*Asarum*). Her vokser sommerfuglbusk (*Buddleja*), sverdiris (*Iris pseudoacorus*), sibiriris (*Iris sibirica*), rødkvann (*Angelica gigas*), orkidéprimula (*Primula vialii*), strandkattehale (*Lythrum salicaria*) og ville bregner fra skogen. Anneli har også en rødstrupe som følger henne når hun graver i jorda eller drikker te foran huset.

Livets gang i hagen

– Jeg er glad i sykluser, livets gang følges på nært hold i en hage. Overgangene, som når knoppene spretter om våren, når bladene gulner og daler sakte mot bakken. Når jeg en morgen våkner til et hvitt teppe. Da får jeg en dyp ro, og tenker på at *av jord er vi kommet og til jord skal vi bli*. Døden blir mindre skremmende da.

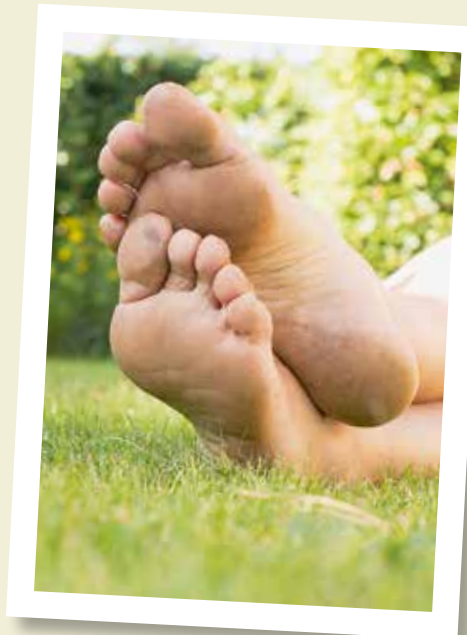
Det er tre bål plasser i hagen. De er i bruk hele året. Det er bare å kle seg godt!

– Jeg fant tidlig en dyp glede i å være ute. Enten i skogen på leting etter blåveis eller foran et bål. Så kom trangten til å tegne. Formidle alt det jeg opplevde rundt meg. I dag er jeg takknemlig for at jeg kan kombinere tegning med formidling, sier hun.

– Å ha en hage er en gave. Når jeg sier det er godt å ha jord under neglene, mener jeg det bokstavelig. Luke og kjenne lukten av frisk jord eller fuktig skogbunn. Jeg syns at noe av det fine med hage er at vi aldri blir ferdige med å drømme ■

1 Kongler og barnåler er gull som tilføring i surjordsbedet. **2** Stråler sammen. En oransje sort purpursolhatt (*Echinacea purpurea*) og kran-svakerøye, (*Coreopsis verticillata*) 'Grandiflora'. **3** Vill vassgro (*Alisma plantago-aquatica*), skogburkne, (*Athyrium filix-femina*), skjoldslidre (*Darmera peltata*), trebladgillenia (*Gillenia trifoliata*), skyggesildre (*Saxifraga x urbium*). **4** Sommerfuglbusken (*Buddleja davidii*) 'Pink Delight' bærer sitt navn med rette. **5** En stuehortensia (*Hydrangea macrophylla*) i passende farge. **6** Denne formsterke peisen i corten-stål er solid og gir skikkelig varme på sene sommerkvelder. Hekken som omkranser sitteplassen er buksbom.

ANNELIS HAGETIPS

- Kjenn etter hva du har behov for i hagen. Ikke tenk på prestisje eller hva naboen har eller mener!
- Det fins massevis av muligheter om du har en hverdagshage i et byggefelt, en gammel hage bak stakitt, noe helt nytt som skal etableres eller du bare vil ha en grønn krok på balkongen.
- Ta utgangspunkt i den livsfasen du er i: Sandkasse eller drivhus? Hvitvinskrok eller fotballplen? Urtehage eller poteter og ripsbusker? Frokostkrok med morgensol? Grillplass?
- Lær litt om jorda. Rosene vil ha kumøkk, lavendel sandholdig jord og rododendron liker sur jord. Husk at kongler, barnåler og løv er festmat for jorda!
- Har du klima til det, kan en bøkehekk være en fin og levende ramme rundt hagen. Den er lysegrønn om våren, tett og grønn om sommeren, knallgul om høsten og brun hele vinteren.
- Finn ut hvilken herdighetsone hagen din ligger i og sjekk hvor hardføre plantene er før du kjøper dem.
- Nyt minst en opplevelse hver dag.